

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50, mesečna K 1.50; za Nemčijo celoletno K 21.60; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstvarica 20 vin., pogojen prostor 25 vin., posiana in razglaš 30 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 6 vin.

Štev. 239. **V Ljubljani, v petek dne 22. marca 1912.** **Leto II.**

Dež. konferenca za Kranjsko

bo v nedeljo 24. marca ob 2. popoldne v hotelu Iliriji.

- Dnevni red:
1. Poročilo o organizaciji. Poroča sodr. dr. Tomšič.
 2. Tisk. Poroča sodr. Anton Kristan.
 3. Predlogi in nasveti. Pravico do udeležbe imajo a) po en zastopnik strokovne organizacije vsakega kraja; b) delegati podružnic kranjske delavske zveze Vzemnost; c) zaupniki ostalih političnih, izobraževalnih in mladinskih društev.
- Za zborovanje velja opravilnik, sprejet na VII. strankinem zboru leta 1909.
- Prijave za udeležbo je pošiljati na naslov: Dr. Jos. Tomšič v Ljubljani, Wolfova ulica 3. Dež. konferenca za Kranjsko

Militarizem in meščanstvo.

Čudno navdušenje veje po dvorani, v kateri se kujejo avstrijski zakoni. Debatu o brambni reformi je povzročila pravo tekmo nekakšnega patriotizma, ki ni nikakršen patriotizem, temveč najnižji bizantinski servilizem, spojen z nevtajivo sebičnostjo, koprnečo po milostnem plačilu za hlapčevske zasluge. Skoraj vse meščanske stranke se mečejo dmonstrativno v prah pred militarizmom, člani strank, ki hočejo veljati za svobodomiseln, zaključujejo svoje govorance kakor napitnice na oficirskih banketih, vsakovrstni radikali nastavlajo prsi, da ne bi zamudili prilike, kadar bodo deževali ordni iz višav.

Človek bi obupal nad meščanskimi strankami v Avstriji. Naravno je nasprotje med buržvazijo in delavstvom, naravno je, da se buržvazija poslužuje vsakega sredstva, ki ji daje kaj moči zoper proletarijat. Ali kljub temu bi človek pričakoval, da bo znala buržvazija razlikovati med nožem, s katerim lahko reže in pa med takim, s katerim režejo njo. Toda kratkovidnost našega meščanstva je tako velika, da res ne razume več te razlike in se v svoji zaslepljenosti postavlja popolnoma v službo svojih lastnih nasprotikov. Za vse na svetu bi meščanstvo rado vladalo, in po sedanjih razmerah v državi, po sedanjem gospodarskem razvoju je res poklicano, da vlada. Ali samovoljno daje iz rok kredstva, ki polagajo vso dejansko moč v druge roke.

Navdušenje za militarizem, ki preveča poslastsko zbornico, razodeva pravo dekadenco meščanskega demokratizma, ki je v mrličnem strahu pred socialno demokracijo popolnoma izgubil zmisel za svoj lastni poklic, da niti ne govorimo o lastnem dostojanstvu, ki ga tepta jo meščanske stranke z nogami. Če bi bil militarizem je orožje proti zunanemu sovražniku in edini sistem, s katerim se more država braniti v slučaju tujega napada, bi bil meščanski zanos razumljiv. Če bi bil militarizem policijski meč zoper nezadovoljne delavce, bi bilo navdušenje zanj sicer nemoralno, toda s stališča kapitalistične buržvazije razumljivo. Ali militarizem je mnogo več. Militarizem je protitež zoper ustavo, trdnjava zoper vsako demokracijo, večna nevarnost zoper vse ljudske pravice.

Puška je močnejša od besede, in kdor razpolaga z orožjem, je dejansko večji gospod od

onega, ki ima le jezik v svoji službi. Z besedo se lahko zagovarja pravica, s topovi pa se lahko izvršuje krivica. Ves parlamentarizem, ves zakonodajni aparat, vsi pisani paragrafi niso taka garancija kakor materialna moč. In militarizem je taka moč, po svojem bistvu nedemokratična, nenaklonjena parlamentarizmu, nenaklonjena ustavnosti.

Militarizem je organizacija, kateri daje ljudstvo hrano, ne da bi imelo kakšno očetovsko oblast nad njo. Tudi oblasti meščanstva se odteguje. In kakor ljudstvu sploh, tako postane tudi buržvaziji lahko nevarna. Pehotne stotnije lahko korakajo proti stavkujočim delavcem in kavalerijski eskadroni lahko atakirajo proletarske demonstrante. Ali če pridejo interesi buržvazije navskriž z interesi onih, ki imajo militaristično mašinerijo v svojih rokah, tedaj okusi tudi meščanstvo lahko silo organizacije, katero je redilo z ljudsko krvjo in z ljudskimi žulji. In v posameznih slučajih se je to že zgodilo, kakor da je hotela zgodovina, sama posvariti buržvazijo, ter jo opozoriti, naj odpre oči, dokler je čas.

Kar je bilo uličnih manifestacij v raznih mestih in krajih Avstrije, niso bili vsi proletarskega značaja in vojaški strelci so dostikrat bolj zboleli nacionaliste kakor socialiste. Kakšni konflikti pa so mogoči, če ni brambna sila v rokah ljudskega zastopstva, je pa najintenzivnejše pokazal znani nastop polkovnika Fabriciusa v budimpeškem državnem zboru.

Militarizem je sistem, ki daje vsakemu brigadirju več faktične moči, nego je ima ves parlament. Zatorej je militaristična zatelebanost meščanskih strank usodepolna manija, ki daje meščanskemu političnemu spoznanju najslabše izpričevalo. Prišel bo čas, ko bo buržvazija mnogo težeprenašala posledice te kratkovidnosti kakor delavstvo.

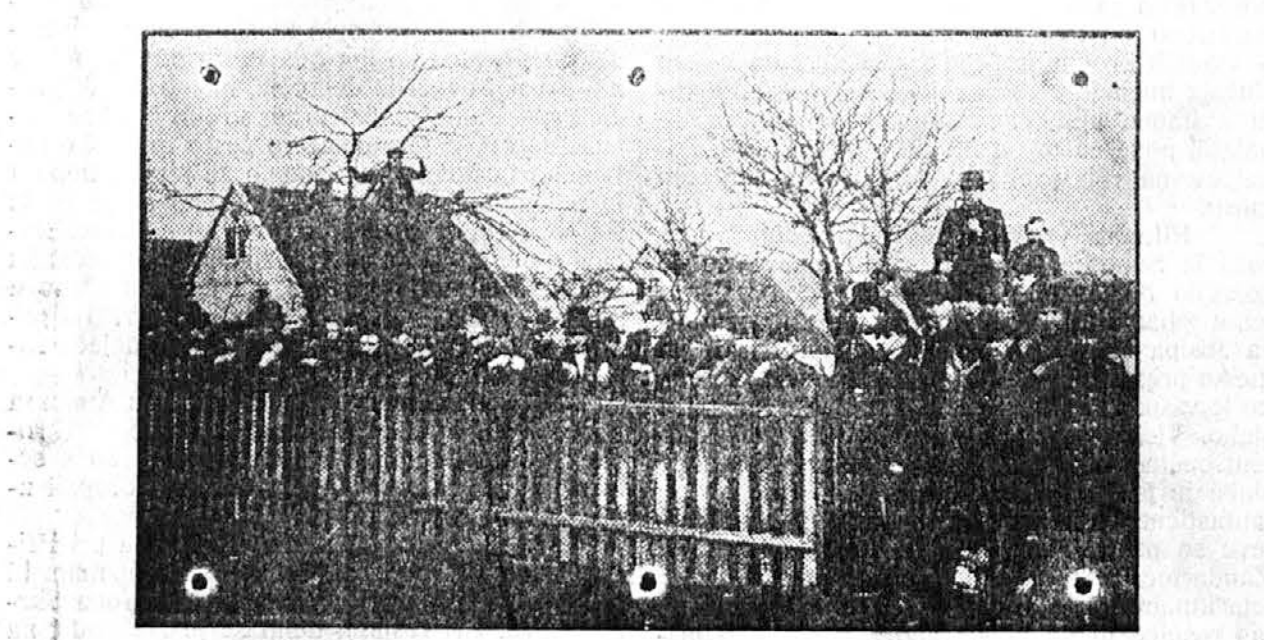
Mala in razredna loterija.

Finančni minister je predložil na torkovi seji poslastske zbornice zakonski načrt, po katerem naj se upelje razredna loterija in mala loterija odpravi. Najprej se bo mala loterija polagoma omejevala in šele ko bo dobiček razredne loterije znašal 20 milijonov, se bo popolnoma odpravila. Razredna loterija, ki jo bo imela država v lastni režiji, se bo po tem načrtu upeljala že prihodnje leto.

Načrtu je dodana sledeča utemeljitev:

V javnih diskusijah in v resolucijah poslastske zbornice se že desetletja zahteva odprava male loterije. Ta loterija tvori za državo ne baš neznamen vir dohodkov. Dobitek male loterije kaže naraščajočo tendenco in je računati za leto 1913. na 18,000,000 K, za 2,250,000 K več nego v letu 1908.

Navzlic fiskalnim koristim tega podjetja mora vlada priznati, da je mala loterija danes zastarela naprava, ker je zasnovana na ne baš racionalnem izkoriščanju gospodarsko ne fundiranega ali pa vsaj slabo fundiranega igralškega nagona najrevnejših slojev prebivalstva. Iz teh razmer nastaja tudi potreba po nujnejšem uvaževanju kulturne politike. Površen pogled po udeležbi prebivalstva na mali loteriji kaže tako sliko praznovanja in najrazličnejših nazadnjaških nazorov, da absolutno ne spada



Stavka nemških rudarjev
Stavkujoči rudarji, ki jih je policija potisnila za plot, odkoder opazujejo mimo eskortirane stavkokaze

več v okvir napredujočega kulturnega razvoja v Avstriji.

Vlada, ki se trudi ne samo za izpopolnitev, temveč tudi za socialno-politično in kulturno moderniziranje našega davčnega sistema, odkrito izjavlja, da nadaljni obstoj male loterije ne bi bil več umesten in se mora odpraviti.

Skrbeti pa se mora za primerno finančno nadomestilo male loterije. Kot tako prihaja v poštev razredna loterija. — O razvoju razredne in o počasnem odpravljanju male loterije bo minister vsako leto poročal obema zbornicama državnega zbora.

Kar se tiče vprašanja, ali naj ostane podjetje razredne loterije v lastni režiji države, ali naj se da v najem, se izreka vlada z vso odločnostjo za lastno režijo države. Vlada je namreč mnenja, da se dajo samo v tej obliki ohraniti materialni in idealni interesi države.

V prvem letu obstoja razredne loterije, se ne bo o obratu male loterije izvršila nobena znatnejša izprememba. Naprej pa se bo po dejanskih uspehih razredne loterije mala loterija od leta do leta tako omejevala, da bo dajala samo še dobiček v takem znesku, za katerega bo dobiček razredne loterije, ki pripada državi kot davčni dohodek, zaostajal za 20,000,000 K. Kakor hitro prinese razredna loterija ta dohodek, se mala loterija popolnoma odpravi.

Tehnično izključeno je, da bi razredna loterija mogla že v prvih letih po njeni uvedbi prinesiti tiste dohodke, ki jih prinaša sedaj mala loterija. Zato predlaga vlada v varstvo interesov državnih financ, da se za bližnjo dobo ustvari nekaj prehodnih štadij. Ta prehodni štadij temelji na osnovni ideji, da se mala loterija odpravlja sukcesivno v tisti meri, kakor napredujejo dohodki iz razredne loterije.

Razredna loterija, ki obstoja na Pruskem že celo stoletje, ki se je pa v najnovejših časih upeljala tudi v drugih državah, se je po vseh izkušnjah v praksi dobro obnesla. Razredna loterija apelira, ker se izdajajo le velike srečke, skoraj izključno le na udeležbo srednjih slojev, kakor so to pokazale svoj čas izvršene statistične poizvedbe na Pruskem. V Avstriji govori še poseben moment v prilog razredne loterije.

Igralski nagon srednjih razredov prebivalstva, se izraža pri nas ker se ne najde popolnega zadoščenja na domačem trgu, v uvozu inozemskih srečk, ki se vkljub obstoječi prepovedi ne da popolnoma preprečiti. To se mora pa s stališča državnih interesov smatrati za absolutno škodljivo.

Vsi ti vzroki so najbrž bili za poslansko zbornico odločilni, ko je v letu 1908. sprejeti resoluciji priporočala vladi namesto male loterije. Temu se sedaj pridružuje tudi vlada s tem, da predlaga v svrhu finančnega nadomestila na mesto male uvedbe razredne loterije. Vlada zastopa nadalje mnenje, da se mora pri praktični uvedbi razredne loterije postopati s polno jasnostjo o šansah igre. V zakonskem načrtu je obsežna izrecna določba, da mora biti igralški načrt vsake posamezne razredne loterije tako izpeljan, da se najmanj 70 odstotki doolčenega skupnega igralškega kapitala razdelje kot dobitki. Izplačevanje dobitkov mora biti prosto vseh pristojbin. Znesek, ki ostane po razdelitvi dobitkov, ima pokriti stroške režije in kolektirjev in dati finančno nadomestilo državi za dohodke, ki so ji odpadli po odpravi male loterije.

NOVICE.

***Trpinčenje vojaštva.** V sredo so posl. Hudec, Diamand in tov. vložili sledečo interpelacijo: Četrtri ulanski polk se seli iz Zolkiewa v Dunajsko Novo mesto in sicer na konjih. Ulanec Wierzwinski je spotoma obolel, a ga je polkovni zdravnik označil za simulanta in je moral nadaljevati ježo. Ker se v Tarnovu ni več vzdržal, so ga položili v transportni voz. 13. t. m. četrtri dan, ko se je bil zgasil bolnega, je v Tuchovu umrl. Obupana mati je našla truplo svojega sina vse črno; očividci so pravili, kako so ravnali s sinom tik pred smrtjo in da je bil med vožnjo šest ur v okovih. Raztelesenje se je izvršilo brez civilnih oblastnih. Pokojnikov prijatelj, ki je v veliko težavo dospel do trupla, je videl, da je koža na več krajih odrgnjena, in zvraca krivdo na okolščino, da niso pustili bolnika v tarnovski bolnici, temveč so ga vlekli

soče vernikov komaj napolnilo. Celo petje ljudstva je postalo mogočno in se je gnalo kakor silen vihar k marmornim grobovom, k nadčloveškim kipom, k orjaškim stebrom, k neizmernemu kamnitnemu nebu hrama, k firmamentu kupole, kjer se je v zlatem sijaju mozaikov odpirala neskončnost.

Po Tedeumu, ko si je Lev XIII. namesto mitre posadil tiaro na glavo, namesto mašnega oblačila ogrnil papežev plašč in sedel na svoj prestol na odru pri vhodu v desno prečno ladjo, je pregledal ves zbor. Sveta groza kakor duh nevidnega je streptala vse, ko se je dvignil po molitvah rituala. Pod trojno, simbolično krono, v zlatoobrobljenem plašču je bil videti, kakor da je zrastle. Ob hipni globoki tišini, katero je motilo le utripanje src, je z neizmerno plemenito kretnjo dvignil roko in počasi, s krepkim, močnim glasom izrekel papežev blagoslov. Bilo je slišati kakor sam božji glas, tako presenetljivo je zadonelo s teh voščenihih ustnic, iz tega brezskrbnega in neživega telesa. Učinek je bil porazujoč; ko se je zopet sestavil izprevod, da bi se vrnil po enaki poti, je zopet izbruhnil hrup. Blazno navdušenje se je izpremenilo v tak paroksičen, da ni zadostovalo ploskanje; vmes so se mešali klicji in kriki, ki se je polagoma polastil vse množice. Najprej je to izhajalo od razburjene skupine poleg kipa sv. Petra: »Evviva il papa re! Evviva il papa re! Živio papež kralj! Živio papež kralj!« Potem je pohitelo ob vsej procesiji kakor plamen požara, razvnelo polagoma vsa srca in končno zabučalo iz tišočerih ust kakor gromovit ugovor proti ropu cerkvenih držav. Vso vero, vso ljubezen vernikov je razdržala in prenapela kraljevska slika prekrasne slovesnosti in jo spjel nazaj v sanje, v strastno željo po papežu, ki bodi kralj in veliki duhovnik, gospodar teles, gospodar duhov — neomejni vladar zemlje. V tem je bila edina resnica, edina sreča, edino zveličanje. Vse bodi dano njemu, človeštvo in svet! »Evviva il papa re! Evviva il papa re! Živio papež kralj! Živio papež kralj!«

EMILE ZOLA:

Rim.

Končno je prišel izprevod. To je bila velika, napeto pričakovana znamenitost, po kateri je vse hrepelo, da bi jo moglo pozdraviti in se ob njej navduševati. In ko se je izprevod prikazal, je izbruhnilo silovito odobravanje, kakor v gledališču, če nastopi priljubljen igralec v veliki vlogi, ki gine vsako srce; radostni hrup se je dvigal v višavo in se razlegal pod oboki. A ta prikazen se je tudi preudarno uredila kakor v gledališču, da se je zagotovil popoln uspeh v krasni okolici. Sestavil se je izprevod za kulisami, v Capella della Pietà, v prvi kapeli desno pri vhodu; da je mogel dospeti tja, se je moral Sveti oče, ki je prihajal iz svojih bližnjih sob skozi Capella del Sagramento, skrivati za zavesami ladje, ki so na ta način služile kakor zastor ozadja. Tam so ga pričakovali kardinali, nadškofi, škofi, ves papežev dvor, je razvrščen po razredih in skupinah hijerarhijske, in pripravljene, da odkoraka. In tedaj je vstopil izprevod kakor na znamenje baletnega mojstra skozi veliko ladjo in se slovesno pomikal od konca do konca, od srednjih vrat do oltarja konfesije, skozi dvojno ograjo vernikov, ki so gledajoči to krasoto glasneje in glasneje ploskali, čim višje se je dvigala blaznost njihovega ponosa.

Bil je slavnosten spored, kakršen je veljal že od davnine: Križ in meč, švicarska straža v veliki uniformi, lakaji v škrlatni »Zimarra«, po častni komorniki v noši Henry II., kanoniki v čipkastih korarskih srajcah, predstojniki verskih občin, apostolski protonotarji, nadškofi in škofi, ves papežev dvor v višnjevi svili, kardinali v škrlatu in s Cappa magna, korakajoča po dva in dva v dolgih presledkih. Potem so prišli, zbrani okrog Njegove svetosti, častniki vojaškega spremstva, prelati tajnih predsob, monsinjor dvorni predstojnik, monsinjor komornik, vsi visoki dostojanstveniki Vatikana in ob prestolu asistirajoči rimski knez, tradicionalni in simbolični branitelji cerkve. Na nosilnici, katero so čuvali Flabelli s svojimi dolgimi paljčami

iz perja, je sedel Sveti oče, odet s svetimi oblačili, ki jih je oblekel v Capella del Sagramento, z naramnico, s korarsko srajco, štolo, belim mašnim plaščem in z belo, bogato pozlačeno mitro, dvemi iz Francije prinesenimi darili izredne krasote. In ko se je približal, so se dvigale vse roke in še bolj hrupno ploskale; skozi okna pa je bilo valovje svetlega solnca.

Pierre je dobil nov vtis od Leva XIII. To ni bil več zaupljivi, trudni, radovedni starec, ki se izprehlaja ob roki brbljavega prelata po najlepših vrtovih sveta. Tudi ni bil Sveti oče v rdeči pelerini in papeževi čepici, ki je očetovsko sprejemal romarje, ki so mu prinašali celo premoženje. Bil je pontifex, vsegamočni mojster, Bog, ki ga časti krščanstvo. Kakor z dragulji posuta podoba je sedel na nosilnici. Njegovo tenko, voščeno telo je bilo videti v belem, s težkimi zlatimi vezeninami okrašenem oblačilu kakor odreenelo in je izražalo hijeratično, ponosno negibčnost, kakor podoba malika, ki se je tekom stoletij posušilo in zarjavelo v dimu žrtev. Le oči so živele v mrtvi lesenosti obraza — oči kakor dvoje črnih, žarkih diamantov, strmečih od zemlje v daljavo, v neskončnost. Nobenega pogleda ni imel za množico in oči ni pobešal ne na levo ne na desno; bil je v nebesih in ni vedel, kaj se godi pod njegovimi nogami. In ta malik, ki je bil kljub plamenju oči videti kakor balzamiran, slep in gluhi, ki navidezno ni ne videl ne slišal besneče množice, skozi kasto, vznemirljivo veličino, vso odreenost doglehen, utrujen; nedvomno ga je zopet napadla me, vso negibnost predaje. Izkopali so ga z vsemi povezami in le te so ga držale pokonci. Kljub temu se je Pierru zdelo, da je papež bosinjsor Nani, ko je slavil pogum in veliko dušo mrzlica, o kateri je včeraj pripovedoval monsinjor Nani, ko je stavil pogum in veliko dušo tega štirinosemdesetletnega starca, ki je živel le vsled volje do življenja v visokosti svoje naloge.

Ceremonija se je pričela. Ko je Njega svetost pred oltarjem konfesije zapustil stol, na katerem so ga prinesli, je čital počasi ob asisten-

ci štirih prelato in prefekta ceremonij tiho molči. Pri umivanju rok sta vlivala monsinjor dvorni predstojnik in mansinjsor komornik, spremljevana od vseh kardinalov, vodo na posvečene roke visokega mašnika; pred povzdigovanjem so pristopili vsi prelati papeževnega dvora z gorečimi svečami v rokah in poklekli okrog oltarja. Bil je slovesen trenutek. Ko so med povzdigovanjem srebrne rožnice zatrobile glasoviti angeljski zbor, pri katerem se vselej onesveščajo ženske, je vztrepetalo štirideset-tisoč vernikov in začutilo strašni, preslastni dihi nevidnega nad seboj. Skoraj hipoma je nato zadonelo z gornje galerije, kjer je bilo skritih stodvajset pevcev, eterično petje; in vse je ostrmel, vse je bilo zamaknjeno, kakor da odgovarjajo sami angelji klicu rožnic. Glasovi so se spuščali navzdol in lahko splavali kakor glasovi nebeskih harf pod oboki; potem so izdihili v sladkem akordu in se zopet s tihi, zamirajočim šumenjem kril dvigali gor proti nebu. Po maši je Njegova svetost, še vedno stoječ pred oltarjem, sam zapel Te deum, pevci sikstinske kapele in zbor so ga ponovili, izmenoma pojoči po en verz. Potem pa je povzela vsa množica; štiridesettisoč glasov se je dvignilo in spev miru in slave se je razlegal po ogromni ladji, da je zvenela brezprimerno. Zdaj je bil prizor resnično čudovito krasan. Ta oltar pod prelepim, s cveticami okrašenim, pozlačenim Berninijevim nebom, obdan od papeževnega dvora, med katerimi so se bleščale goreče sveče kakor zvezde; v sredi ta papež, žareč v svojem zlatem mašnem oblačilu kakor solnce; pred klopmi kardinali v škrlatu, nadškofi in škofi v višnjevi svili; tribine, na katerih so se lesketali paradni kostumi, obšivke diplomatskega vzora, uniforme tujih častnikov; ta od vseh strani, iz najoddaljenejših globočin bazilike se zlivajoča množica, to morje glav. In tudi brezmerne dimenzije bazilike so grabile srca; te stranske ladje, kjer bi se v vsaki posamezni lahko zbralo ljudstvo cele župnije, te prečne ladje, ki so tako velike kakor cerkve velikih mest, ta hram, ki ga je na tisoče in ti-

na transportnem vozu seboj, za kar zadene krivda ritmojstra Alsnerja. Interpelacija navaja celo vrsto prebivalcev iz Tuhova, ki so pripravljeni, da potrdijo vse navedbe o trpinčenju.

Strelj na dunajskem rotovžu. Odpuščeni sprevodnik dunajske cestne železnice, Bauer, ki je pred kratkim dvakrat slepo streljal iz revolverja v rotovski posvetovalnici na Dunaju, da obrne pozornost nase, je bil pred okrajnim sodiščem oproščen, ker njegovo dejanje ni bilo nevarno ne občinskim svetovalcem, ne obiskovalcem galerije. Po mnenju sodnika je smatrati dejanje za policijski delikt.

Konkurzni komisar za Češko. Češki listi poročajo o nameri, da češki deželni odbor korporativno odstopi in odloži svoje poslovanje. V vladnih krogih se pečajo s mislijo, da v tem slučaju imenuje vlada svojega komisarja, in tudi o imenu ugibljevo. Konkurni komisar se najbolj poda za to od čeških in nemških nacionalcev na rob propada prignano konkurzno maso.

Ritualna vraža. »Prager Abendblatt« poroča iz Sobotke (Češko): Pred dnevi se je pojavilo bojkotno gibanje proti židom. Vzrok temu gibanju leži v tem, da je služkinja trgovca Josipa Gansa, Frančiška Hofrichterjeva po mestu pripovedovala, da ji je pred nekaj dnevi, ko je v spalnici pisala pismo, prišlo naenkrat slabo. Vlekla se je do postelje, kjer se je potem onemogla zgrudila. Drugi dan je bila zelo slaba in je opazila na roki majhno rano. Iz te fantastične pripovedke služkinje Hofrichterjeve so nastale govorice o ritualnem umoru. Zandarmerija je služkinjo aretirala, nakar je leta kmalu priznala, da na celi stvari ni niti za las resnice in da si je rano sama z iglo prizadala. Frančiška Hofrichterjeva, njeno mater Ano Hofrichterjevo kakor tudi več drugih oseb, ki so kolportirale govorico o ritualnem umoru, so naznanili zaradi razširjanja neresničnih govoric. — 10. t. m. je pri posestniku Huberju v Plznu zaposlena dekla Ana Egermeierjeva izstopila iz službe, ne da bi se vedelo, kam je dekla šla. Češki krščanski-socialni »Vek XX.« je to takoj spravil v zvezo z ritualnim umorom. Poizvedbam zandarmerije pa se je posrečilo dognati, da se nahaja Ana Egermeierjeva od 10. t. m. živa in zdrava v službi pri pekovskem mojstru Schäferju v Radošici.

Kanal od Volge do Dona. Ruska vlada je posebni komisiji poverila študiranje vodne zveze med Volgo in Donom, od Caricina v Kalaču. Stroški so proračunjeni na 60 milijonov rubljev.

Zarota v Nikaragvi. V srednjeameriški republiki Nikaragvi je vlada odkrila dinamitno zaroto, naperjeno zoper življenje državnega tajnika Knoch. V zaroto je zapletena cela vrsta odličnih prebivalcev, ki jih čaka smrtna obsodba vojnega sodišča.

Zgradba krematorija v Liberu dovoljena. Upravno sodišče je razveljavilo ministrski odlok, ki je prepovedal liberški občini zgradbo krematorija za sežiganje mrličev. Sežiganje samo smatrajo Salomoni uprav. sodišča, ker ni izrecno dovoljeno, za prepovedano; vendar pa ne vidijo v sežiganju nič nemoralnega, nič s sedanjim pravnim redom nezdružljivega, in liberška občina, kakor vsak drug, je opravičen računati z možnostjo, da zakonodajca danes ali jutri dovoli sežiganje. Čas bi že bil!

Samomor milionarke. Veliko pozornost je vzbudil samomor v prvih njujorskih krogih milionarjeve soproge Beekmann-Lorillard. Vzrok samomora je neznan. V soboto se je gospa Beekmann-Lorillard v nekem hotelu dobila s svojim soprogom, ki se je bil ravno vrnil z nekega svetovnega potovanja, ko se je gospod Beekmann vrnil s četrtirnega izprehoda, je našel svojo soprogo v kopalnici obeso. Obesila se je na plinovi cevi. Gospa Beekmann-Lorillard je leta 1903. kot 19letna mladenka poročila svojega moža, ki je bil tudi šele 21 let star. Storiila je to proti volji svojih staršev, ki so tej zvezi radi mladosti obeh nasprotovali.

Dan rženega klasja v Peterburgu. Slaba letina lanskega leta je velike okraje v Rusiji ob Volgi in v Sibiriji težko zadela. Približno 12 milijonov ljudi trpi lakoto. Četudi je vlada izdala v svrhu olajšanja bede do 30 milijonov rubljev, je vendar pomanjkanje še naravnost strašno, tembolj ker so privatni milodari iz politič-

nih vzrokov prepovedani. Ministrski predsednik je namreč odredil, da se morajo vsi darovi oddati družbi »Rdečega križa« ker se »boji«, da bi se zbirka darov in aktivna udeležba na prehranitvi ljudstva izkoriščala v politične namene v vladi sovražnem smislu. Med tem pa so iz prizadetih krajev prihajale zmerom žalostnejše vesti o naravnost pretresljivi bedi. Carica Aleksandra je pod vtisom teh poročil vpejala veliko pomožno akcijo in sedaj je moral ministrski predsednik Kokovcev svoj odpor opustiti ter pripustiti privatne zbirke darov. Peterburška družba je priredila sedaj 6. t. m. v velikem obsegu zasnovan dan rženega klasja. Več nego 7000 dijakov in dijakinj se je postavilo v službo te plemenite akcije, hodili so z lepaki, nabiralniki in šopki klasja nabirali za stradaljoče. Povsod so jim bila vrata odprta, nikjer niti pri najrevnejših delavcih, niso odhajali prazni rok, samo vladni uradi so jim bili brez izjeme zaprti, nabiralateljice so često celo jako nevljudno odsvolili. — Pradalo se je več nego 1 in pol miliona šopkov — porabilo se je za te šopke okroglo 25.000 funtov ržene slame. Računi o dohodkih še niso sklenjeni, po dosedanjih rezultatih se lahko sklepa, da je »dan rženega klasja« prinesel kakih 300.000 rubljev. To pomeni 90.000.000 funtov kruha za stradaljoče ruske kmete.

Roparski umor na kolodvoru. Iz Amiensa poročajo: V noči od torka na sredo so vdrli roparji v kolodvor v Marcelaire kjer so s sekuro ubil signalnega čuvaja ter nato oropali urad postajnega načelnika.

Velik mlin pogorel. V Rosmitalu pri Pribrancu je v sredo pogorel velik parni mlin, ki je bil last kardinala knezo nadškofa barona Skrbenskega. Pri rešitvah delih se je zid podrl na ljudskošolskega učitelja ter ga ubil, dva druga fant pa sta bila težko poškodovana.

Vohunske afere na Angleškem. Med strelno vajo na fortu »Tresh Water« na otoku Wight je bil izven fortov aretiran tujec, ker je bil osumljen spijonaže. Aretiranec je imel pri sebi fotografski aparat. Preiskava fotografskih plošč je dognala, da je šlo za brezpomembne slike. Vendar je nekatere dokumente raztrgal ter jih skušal spraviti proč. En del teh papirjev je bil zaplenjen, aretiranec pa izročen policiji. Sedaj poročajo zopet o štirih novih aretacijah na otoku Wight, Bernhard Salbach, alias Seluin, nemški podanik, ki se je izdajal za potnika, je bil v sredo priveden pred oblasti v New-Portu na otoku Wight kot osumljenec, da je vohun in da je z vnanje strani skušal fotografirati baterije na fortu »Tresh Water.« Ujetnik, ki dejanje taji, bo v soboto zaslišan. Salbach že 15 let ni bil več na Nemškem. — Nadalje so bili prijeti Anglež Samuel Sorry, alias Grimsbey, Charles Denig iz Amsterdama in Karel Grassal iz Magdeburga. Aretiranci so prebivali dva dni v nekem šotoru v bližini forta. Izjavili so, da so se udeležili krojaškega tečaja v Londonu, ter da so sedaj na počitnicah.

Nova kitajska pisava. Ker se je na Kitajskem nenadoma vse predgugalo in ker nameravajo predgugati vsi marsikatero zastarelost, so se kitajski reformatorji s posebno vne- mosvetili presnovi najvažnejšega izobraževalnega sredstva, pisavi. Po dolgih prizadevanjih so dosegli lep uspeh; nova kitajska pisava je gotova in čaka na splošno uvedbo. Doslej je bilo možno samo učenjakom, da so kitajsko pisali, kajti jezik nebeske države ne obseza nič manj kakor 80.000 besed. Nesrečnik, ki je hotel svoj materin jezik tudi pisati, se je moral naučiti nič manj kakor 80.000 znamenj. Mnogokdaj so že predlagali sredstva za olajšanje teh težkoč, tudi so jih že pogosto uporabljali, ali do končne rešitve ni prišlo. Kakor poroča Leon Conseil v članku o novi kitajski pisavi, se je prizadevanjem legacijskega tajnika kitajskega poslanstva v Rimu, Thaohihnu, obenem z njegovima tovarišema Uenom in Thevom posrečilo, da je mladi učenjak Rivetta di Solonghello, profesor japonskega in kitajskega jezika na neapeljskem orientalskem zavodu, izdelal načrt za novo kitajsko pisavo. Pred dvema letoma se je ustanovila v Rimu družba novih kitajskih pismenih znakov, ki so imela v svoji domovini mnogo pristašev. Ta družba se je obrnila na profesorja Rivetto. Profesor Rivetto je bil za to nalogo gotovo poklican v polni meri, ker ni le popolnoma več kitajskega jezika, ampak tudi vse evropske jezike govori in piše

brez napake. Profesor je izjavil piscu gori omenjenega članka, da je bilo treba vzeti iz mnogih obstoječih abeced črke, ki so podale vse zvoke kitajskega jezika. Nova kitajska abeceda sestoji iz 42 pisemskih in sicer iz 23 samoglas. in 19 soglasnikov. Izmed 23 samoglasnikov so vzeti štirje grški abecedi, štirje ruski, pet latinski in samo eden iz kitajščine; izmed devetih drugih samoglas. sta dva takozvana podaljšana samoglasnika, sedem pa jih je zbranih samoglasnikov. Izmed 19 soglasnikov je odvzetih 14 latinski, trije ruski in dva grški abecedi. Nova pisava ima že zdaj mnogo pristašev, zlasti na južnem Kitajskem, kjer se nova abeceda udomačuje bolj in bolj. Ustvaritelji nove pisave upajo, da republika njih reformo uradno prizna.

Protí strahovladi na Hrvaškem.

Lokalna organizacija jugoslovanske socialno demokratične stranke v Ljubljani je snoči priredila zaupniški sestanek z ozirom na prepoved shoda zaradi hrvaških razmer.

Zborovanje je otvoril sodrug dr. Tomšič, ki je v kratkih potezih orisal razmere na Hrvaškem in nato podal besedo sodrugu Mirku pl. Pisciču iz Zlatara, ki se je nameraval udeležiti ponedeljkovega shoda.

Sodrugi Piscič je orisal splošne razmere na Hrvaškem in očrtal položaj, ki je nastal v deželi vsled imenovanja Cuvaja za bana. Za delavstvo na Hrvaškem je sedanjí režim iz dvojnega razloga neznosen. Čim bolj se zati- ruje vse politične pravice prebivalstva, tem bolj trpi vsled tega delavstvo, ki je preveč zavredno, da bi si dalo jemati politične pravice, brez katerih se ne more razvijati. Popolna politična razdejanost vpliva silno škodljivo na gospodarsko življenje in tudi tukaj so posledice najbolj občutne za delavstvo. Socialna demokracija se je zato iz razumljivih razlogov postavila na čelo boju zoper Cuvajevo teroristično vladno. Zadnji čas se je javnost nekoliko umirila, ker se približuje dan, ko se imajo razpisati volitve. Dne 3. aprila je zadnji rok za razpis. Če pa bi se Cuvaj drznil kršiti ustavo s tem, da ne razpiše volitev, utegnejo nastati nedogledne posledice, zakaj delavstvo utegne tedaj pograbiti za skrajno orožje in dežela lahko doživi splošno stavko, zoper katero Cuvaj tudi s puškami in bajonetmi nič ne opravi. Zakaj delavstvo na Hrvaškem, ki se bojuje za splošno volilno pravico kakor delavstvo na Ogrskem, ne more trpeti razmer, ki ovirajo vsak njegov korak.

Sodrugi Piscič je žel splošne odobravanje za svoja zanimiva izvajanja.

Sodrugi dr. Tomšič je opozoril, da slovenski sodrugi od nekdaj pazno zasledujejo dogodke na Hrvaškem; kakor smo solidarni z vsemi zavednimi delavci, smo še posebno tesno spojeni z onimi, ki so nam najbližji.

S tem se je zaključil zaupni shod.

Ljubljana in Kranjsko.

— Občine in pridobitna državnih železnic. Mnogo občin, ki so pri sedanjem klavnem komunalnem davčnem sistemu navezane na doklade, je v hudih stiskah vsled nestalne odmere pridobitninskega davka državnih železnic in vsled pozne publikacije. Dasi se je dolžina obdačenih železnic povečala, je pridobitninska kvota avstrijskih državnih železnic padla od 12.705.049 K v letu 1908 na 8.796.630 K v l. 1910, in vsled obsežnega podržavljenja železnic na Češkem se je kvota za občine v ostalih deželah skrčila od 6 milijonov v letu 1908 na poltretji milijon v letu 1910. To je spravilo občine ob državnih železnicah v siten položaj in skalilo njih finančno ravnovesje. Ne le da jim je usahnil, oziroma opesal izdaten vir dohodkov, se vrhu vsega še dogaja, da morajo občine znatne zneske vračati državi, ker država jako pozno, časih šele čez leta naznanja občinam višino njih deleža. Vsled tega je sestava kolikor toliko zanesljivega proračuna takim občinam onemogočena. Zadnji čas je, da se napravi tej netočnosti in temu nerednemu poslovanju kraj in konec!

— Demokratiem slovenskih klerikalcev je vrhnje oblačilo, ki ga kažejo na ljudskih sho-

dih, ki ga pa hitro odkladajo, če zginejo ljudstvu izpred oči. Na Dunaju so jim demokratična načela — lanski sneg na kamniških snežnikih, in ljudske potrebe — dim, Na Dunaju jim zleze demokratizem iz telesa in jih je le še sama črna-zolta lojalnost in vojaška zamaknenost. Jezik svoj imajo dobro dresiran in demagoška gesla se usipljejo z njega kakor papagaju. Časih pa se usta zareko, uidejo jim iz oblasti, in jezik skoči iz običajne struge. Sinočni »Slovenec« jamra nad nepokornimi Madjari, kakor bi mu kožo snemali z živega telesa, na koncu pa pravi, da bi se ne vznemirjal toliko, »ako bi resolucija k 43. brambnega zakona imela samo ta namen, da sedanja mažarska večina zavleče volilno reformo in onemogoči še za nekaj let splošno in enako volilno pravico.« Če ljudstvo še nadalje živetari in umira v absolutnem brezpravju ni za katoliškega pobožnjaka nobenega vzroka, da bi se razburjal; vznemirjen je poštenjak šele tedaj, če se vsled krive interpretacije raztegnjene kronke pravice nekoliko priščepnejo in če dobi ljudsko zastopstvo avstrijsko tudi v vojaških rečeh nekaj veljave. — Da, da! Tudi najboljšemu igralcu se pripeti, da pade iz vloge, in tudi iz najspretnейšega demagoga pogleda časih lažnjiv komediant!

— Pobesneli jezuit. V stolnici ima pridige nemški jezuit, ki se mu po njega obilni zunanosti različno vidi, da prav nič ne občuti silne draginje. Pobožni mož se imenuje pater Volbert. Ker je torej gospodu patru očividno povsem neznan, kaj je beda množic, ki se bore za svoj vsakdanji kruh, se je v nedeljo 17. t. m. z nekrščansko besnostjo zagnal v gibanje proletariata, ki hoče z bojem izsiliti iz milijonarskih izkoriščevalcev svoj kos kruha. Besnel je s prižnice proti stavkam, metal socialiste iz nevednosti ali zlobnosti v en koš z anarhisti, zagrešil je ostudno hijenstvo nad nedolžno obsojenim in umorjenim Ferrerjem: skratka, svet mož je trosil s prižnice take izmišljotine, da so se morali zbranim poslušalcem ježiti lasje od strahu in groze — ako so bili toliko naivni, da so nasledili neresničnim in zavitim trditvam katoliškega patra. Omenil je tudi atentat na italijansko kraljevsko dvojico ter ga prav tako skušal naprtiti socialistom, čeprav je bil atentator D' Alba izrečno izjavil sam, da ne pripada nobeni stranki. Gospod pater Volbert, ali ste vedoma ali nevedoma lagali? Nato je navajal resnicoljubni mož posamične dogodilja ter jih prav po zgledu svetega Alfonza Ligvorija obračal in zavijal tako, da je lahko zopet zagrmel proti socialistom ali anarhistom, kar je njemu vseeno. Ker je bil gospod pater tako postrežljiv s posameznimi dogodilji hočemo tudi mi postreči z nekaterimi najzanimivejšimi izmed mnogih, seveda s to razliko, da jih ne bomo ovijali v ovoj neresničnosti kakor je to storil gospod pater Volbert. Ali je znana svetemu patru storija o praškem proštu Drozdu, ki je zapravlil sedem milijonov hranilničnega denarja? Ali pa o sleparstvih celovškega božjega namestnika Weiša, ki je prav tako uganil velika sleparstva? Ali se še spominja čenstohovskih cerkvenih razbojstev in njih glavnega junaka patra Macolia, ki je prešestoval z ženo svojega brata in končno umoril lastnega brata? Upamo, da pobožnemu jezuitu ti zgledi zadostujejo. Če torej res samo katoliška vera obvaruje človeka pred moralno propadlostjo, kako to, da so ravno ti duhovni pastirji tako globoko propadli? Proti takim izrodrom naj bi grmel pobožni mož ter proti tistim kapitalističnim izkoriščevalcem, ki delavcem popolnoma v nasprotju s Kristusovim naukom kratijo njih kravo prislužno plačo! Ampak katoliška cerkev sama šteje med svojimi prvimi veljaki velike denarje ne mogotce, kako bi torej mogla krepko obso- diti krivico, prizadevano delavstvu? Gospod pater Volbert pa je seveda agitator katoliške cerkve, zato tudi on ne more storiti tega! Pater Volbert si najbrž želi, da bi se svet nazaj zavrtel za par stoletij v tisto dobo, ko je sveta katoliška cerkev iz same ljubezni do bližnjega z zadovoljstvom trpela, kako so plametele grmade in na njih so goreli ljudje, ki so imeli pogum, umreti za svoje prepričanje! Ampak jezuitski pater si je lahko svest, da je tiste dobe konec za vedno za vedno in tudi dandanes se vedno bolj krči število tako omejenih in v razvoju časa tako zaostalih ljudi, ki bi nasledili takim neresničnim trditvam in izmišljotinam kakor se usipajo iz jezuitskih ust patra Volberta!

ETBIN KRISTAN:

Klub „Resignacija“.

Ljudevit: Umikajte se v božjem imenu, saj Vas ne more nihče prikleniti. Ali meni se ne ljubi, ker ni toliko bogov na svetu, da bi mogli zasedati vso to rodovitno zemljo, če bi izginili ljudje, in ker medvedje in opice navsezadnje le še niso boljši in višji od ljudi. Svetniki ne bodo marali zapustiti svojih toplot in svetlih nebes, a dokler ne morem sam tja gor, sem rajši na zemlji kakor pod zemljo, rajši med živimi, kakor med črvi.

Miloslava: Glumač!
Roza (zmeden): Resnično, igralec ste!
Ljudevit: O ne. Vi ste igralci, pa slabi. Zakaj če je v mojem računu le še kolikaj zdravja, se upam trditi, da ne doigra ne eden svoje vloge do konca.

Fani (župku tiho iz stisnjene grla): Ne morem več, ne morem! Odotd moram!
Župek (tiho, energično): Ostanite!
Roza: Zakaj mislite to?
Ljudevit: Naučili ste se kretjen in delamacije, hoje in pogledov, ali duh Vaše igre Vam je neznan. Popočili ste svojo osebnost, v ulogah pa niste dosegli popolnosti.

Megličar: Mislite?!
Ljudevit: Da — človek tiči v Vas, in tega se ne iznebite. Življenje Vam dremle v dušah in se ne da potepati, pomendrti, zadaviti! Vklepate ga, ali močnejše je od Vašega sanjarstva. In zmagal bo.

Roza: Če bi na odru tako govorili, pa bi Vas slišala, bi Vam morala ploskati kakor nora.
Fani (tiho, strastno): Nesramna je!
Župek (tiho): Ej, ljubosumnost?

Ljudevit: Ker pa ne igram komedije, bi radi, da Vam pomaga Vaš fantom. Morda Vam danes še pomaga. A jutri ali pojutrišnjem izpregovori življenje močnejše besede od mojih in tedaj boste pozabili na ploskanje in na fantom, pa boste živeli.

Miloslava: Blaznost!
Ljudevit: Toda čemu to govorjenje. Hvala lepa za prijazni sprejem, pa zbogom! (Vstane).
Roza: Stojte!
Megličar: Povedati Vam moram, da pač nimate zmisla za to, kar je vzvišeno in idealno. To Vam pravim za slovo. Upam, da razumete vsaj to.

Ljudevit: Razumem — nemara bi me radi poučili?
Megličar: Cenjeni gospod, kdor hoče razumeti vzvišenost in delovati vzvišeno, mu mora biti namenjeno. Njegov pogled se mora odvrniti od te zemlje in peroti ga morajo nositi gor v nadzmiselne sfere.

Ljudevit: To bi pravzaprav rad videl. Ali se zgodi še nocoj kaj takega?

Megličar: To je vprašanje... vprašanje...
Ljudevit: Ne zgodi se torej? — No, zbogom! (Hoče oditi.)

Roza (vstane): Počakajte!

Otožnik: O, o, gospodična Roza, nocoj se je imelo odločiti, kdo med nami razume resignacijo in kdo ne.

Roza (zmeden): Nocoj... Tako sem rekla sama...

Otožnik: Da, zdi se mi, da sem to slišal od Vas.

Megličar (patetično): Da, gospod baron, bliža se velika ura. Naša ušesa se odpirajo Vašim ustam in željno pričakujejo pomembno, odločujočo besedo, ki je doslej še niste izrekli.

Vdano smo Vam sledili na vseh potih, povedi-droji. S kakšno krono se krona Vaša čudovita ideja resignacije? Oj, otvorite vrata, da vstopimo!

Otožnik: Gospod Megličar, Vi vprašujete. Ali kdor vprašuje, mu nimam nič reči.

Župek: E, e, sklep! Sklepa ne pozna tukaj menda sploh nihče.

Roza (energično): Motite se, gospod doktor! Ze davno ga poznam jaz in pripravljena sem bila. Da, čakala sem na to uro. V možgane se mi je zarila ta misel in v srcu mi je tičala kakor jeklo. Razumela sem: Edina logična posledica vseh naših predpostavk je samomor. (Vsi se spogledajo. Kratka pavza.) Mene ni prignala moda v Vaš krog. V mojih ušesih ni zvenela beseda o resignaciji kakor fraza. Življenje mi je bilo prazno, pust, brez vsebine in brez upa. In takrat se mi je zazdelo, da so Vaši nauki modrost. — Zdal pa me izbršete iz klubskega imenika. (Nemir.) Da, izbršete me, zakaj zbudila sem se. In zdaj Vam pravim, da je Vaš klub bedarija, da je Vaša resignacija norost (protestni klici, nemir.) Bedarija, pravim, in norost. (Stopik Ljudevitu): Vam se zahvaljujem, dasini- ste storili nič posebnega, da mi je padla mrena z oči, in da sem začutila v sebi žrjavico življenja, ki noče ugasniti. (Stisne Ljudevitu roko).

Fani (plane pokonci in skoči k Ljudevitu): Ljudevit!

Ljudevit: Fani, Fani! Ti si tukaj?

Fani (malo da se ne zjoka): Kaj si res popolnoma pozabil name? Zatajuješ me in za- puščaš?

Roza: Ej, taka je ta reč?

Fani: Ti... Ti...
Roza: Ne, ne boj se. Če je Ljudevit Tvoj izvoljenec, naj ostane. Ne vzamem Ti ga.

Le zahvaliti se mu moram, ker me je spomnil, da čaka tudi name boj, ki je več vreden od vsake blede naminkane resignacije.

Ljudevit: Fani, ali znaš kaj pozabiti?

Fani: Molči! Molči!

Ljudevit: Ti si razvnela ljubezen v mojem srcu, pa si —

Fani: Molči, molči! Ničesar več ne vem.

Le to povej, če me ljubiš —

Ljudevit (ji pogleda v oči in ji stisne roko).

Župek: Ej, gospoda, če se ne motim, se kr- dijo Vaše vrste. Od gospoda Megličarja pač tu- di ne morete zahtevati, da bi stopil že do zad- njega cilja; kako bi naj potem vršil svoje lite- rarno poslanstvo? Gospoda — kdo izvede zad- njo posledico? (Pavza.) Lahko Vam pa poma- gam, gospoda. (Potegne samokres iz žepa.) Če morda niste poskrbeli za orodje...? (Ne- mir.) Nemara gospodična Miloslava?

Miloslava: Kakšna neslanost.

Megličar (najbližjemu članu): Morda Vi gospod? (Nagovorjeni član se odvrne z gro- zo.) Kdo, gospoda? Nihče?... No, saj ne bi bilo nevarno. Samokres itak ni nabit. Stara šala. Toda kar tako brez vseh posledic vendar ne more ostati vsa reč. Kaj če bi razpustili svoj klub? Ali pa vsaj izpremenili pravila? (Velika zbežanost, nekateri gestikulirajo, drugi hite k izhodu.)

Otožnik: Storite kar hočete. Resigniral sem itak na to, da bi ljudje razumeli mojo re- signacijo. Če moja ideja ni premodra, je pa ne- mara preneurna.

Župek: Tako bo pač.

(Konec.)

— Zborovanje delegatov. Zveza organizacij zasebnih nastavljenecv ima v nedeljo, 24. marca t. l. ob pol 10. dopoldne na Dunaju (III. Hauptstrasse št. 97, v Dreherjevi dvorani) svoje prvo redno zborovanje delegatov.

fevdalnih ostankov
na sebi. Podčastniki so obsojeni, da ostanejo v nižjih šaržah. Častnik je s svojimi belimi rokami nekakšen plemenitaš, vojak je kmečki cepc, podčastnik pa paznik z bičem. Na vojni navadno zelo primanjkuje oficirjev. Častniške izgube, ki so še enkrat večje od izgub moštva, naj bi se nadomestile s podčastniki. General Kuropatkin in vojnogodovinska komisija sta zelo hvalila častnike, ki so izšli iz podčastniškega zbora, ter sta izjavljala, da bi bilo na vojni lahko nadomestiti mlade častnike. Seveda bi naši aktivni častniki zelo vihali nosove, če bi se predlagalo, da naj se vojaki iz moštva imenujejo za oficirje. Ali veličanstvo skupne smrti na bojnem polju je višje od fevdalne stanovske razlike. Toda naša armada se ne vodi na bojno polje, temveč se komandira k volitvam zoper stavke in zoper demonstracije lačnih ljudi, ali pa za procesije. Armado imamo hyalabogu, ki stane ogromen denar, o kateri pa nimamo pojma, če bo na vojni zakaj ali zanič. Vojna uprava zahteva dragoceno žrtev; število rekrutov naj se

zviša za 77.000 mož.

Danes pa imamo na tisoče vojakov, ki nimajo kaj opraviti z vojno, ampak se kot vojščaki zlostavljajo, ponižujejo in osmešujejo, častniški slugi, ki morajo

nositi otroke in voditi pse na izprehod, namesto, da bi se pripravljali za vojno. Razven teh 12.000 mož jih je še 5000 komandiranih v bolnišnice in k štabom. Če že moram plačevati, vsaj nočem plačevati za oficirskega postreška ali za nosilca plašča, ampak za vojščake, ki imajo na vojni braniti domovino, mene in moj narod. Zloraba je, če morajo biti naši sinovi, namesto, da bi se izučili v vojni službi, otročje dekle in če jih imajo za to, da snajžijo nočne lonce. Srednji vek s popolnim pomanjkanjem volje in s slepo pokorščino še živi v armadi, oficirji predstavljajo nekako ošabno menišstvo, moderni družbi pa so tuji po svetovnem nazoru, po oddaljenosti od ljudstva in po tujem jeziku. Oficir govori o civilni bagazi; venomer se slišijo izrazi: Češki pes, poljska svinja, rusinsko prase. To gotovo ne vzgaja navdušenje za vojno.

Zlostavljanje vojakov

je žalostno poglavje in znamenje nesposobnosti častniškega zbora. Socialisti bodo v odseku podali izpreminjvalne predloge, pa bodo pobijali načrt, ki je po njihovem prepričanju nespremenljiv.

Nato sta govorila **Kozłowski** in **Kienzl**. Potem sta bila izvoljena za generalna govornika **Kraft** (za) in **Choc** (proti). Prihodnja seja je jutri.

ZADNJE VESTI.

INSOLVENTNA LJUBLJANSKA VELETRGOVINA.

Gradec, 22. marca. »Tagespost« poroča iz Ljubljane z dne 21. t. m.: Manufakturna trgovina **Franc Souvan in sin** v Ljubljani je ustavila plačevanje. Pasiva različno navajajo; sodijo, da znašajo 1.000.000 kron, od katerih je pokritih 650.000 kron z bančnimi in hranilničnimi zahtevami ostanek pa odpade na denarne upnike in na tovarnarje. Insolvenca vzbuja veliko senzacijo, ker je dolžnik član stare bogate meščanske rodbine. Upniki vsled blaga so večinoma tekstilne tovarne na Ogrskem in Avstrijskem. Dolžnik je prosil za moratorij.

SPLAVLJENJE DREDNOTA »TEGETT-HOFF«.

Trst, 21. marca. Danes ob 10. dopoldne so v tržaški ladjedelnici »San Marco« splavili drugo drednotko, katero so krstili na ime Tegetthoff. Vreme je bilo še precej lepo, pa je bil zato veliko ljudstva, ki se je podalo v okolico ladjedelnice, da vidi ne samo splavljenje marveč, po možnosti tudi slavnost, ki se vrši ob takih prilikah. (Ako že mora ljudstvo seči v žep, naj si vsaj zadovolji radovedne oči.) Največ se pa za take reči zanimajo imovitejši sloji in je bilo zato že na vse zgodaj opaziti izreden promet avtomobilov in kočij, pa parnikov in bark po morju. Imeli smo ob tej priliki v Trstu veliko patriotskih poslancev (poleg klerikalnih tudi Sokola dr. Ravniharja!) in raznih dostojanstvenikov z Dunaja in Budimpešte. Na dvorni tribuni, ki je bila zgrajena tik tribune za povabljeni, so zavzeli prostor prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand s soprogo Hohenbergovo, ki sta prišla nocoj na ladji »Lacroma« iz otokov Brioni. Poleg njiju še nadvojvoda Salvator s soprogo, več ministrov, princ Hohenlohe, tržaški župan Valerio in zastopniki raznih zastopstev. Ob 10. uri točno je nadvojvodinja Bianca, ki je bila kumica, pritisnila na električno tipko in tradicionalna butiljka šampanjca se je razbila ob boku nove ladje. Koj nato se je začela ladja najprvo počasi, potem čezdalje hitreje pogrezati v morje. Razume se, da ni manjkalo navdušenega vpitja in streljanja iz topov vojnih ladij.

GROF MONTECUCCOLI PADEL V MORJE.

Trst, 21. marca. Povodom splavljenju drednota Tegetthoffa se je pripetila grofu Montecuccoli nezgoda. Grof Montecuccoli se je peljal z veslačjo v ladjedelnico. Nato je vozil mimo njega vojaški »tender« razne ministre. Ko jih je grof zagledal, je hotel stopiti iz veslače v tender. Toda ne ve se kako, je Montecuccoliju spodrsnilo in poveljnik mornarice je padel v morje. Takoj je skočil morar za njim. Toda grof je sam plaval in se podal v tender odkoder je še sam pomagal vojaku stopiti na parnik. Grof Montecuccoli se je nato podal v Palace Hotel preobleči in se takoj vrnil v ladjedelnico na slavnost.

VESTI O KRIZI NA NEMŠKEM.

Berlin, 22. marca. Tu so razširjene vesti, ki prihajajo baje od jako dobro poučene strani, da je stališče državnega kancelarja omajano. »Königsberger Allg. Ztg.« si daje iz Berlina poročati, da je Bethmann Hollweg podal demisijsko.

VILJEM POTUJE.

Berlin, 22. marca. Danes ob pol 7. zvečer se odpelje cesar Viljem na Dunaj, odkoder krene na Krf.

POLOŽAJ NA HRVAŠKEM.

Cuvaj ostane.

Budimpešta, 22. marca. Z ozirom na vesti o demisiji bana Cuvaja poroča ogrski brzojavni korespondenčni urad: Od kompetentne strani so nas pooblastili, da odločno dementiramo vest o demisiji bana Cuvaja kot posvem izmišljeno.

POSKUŠEN SAMOMOR V BRZOVLAHU.

Celovec, 22. marca. Alojz Erker, posestnik iz Srednje vasi pri Kočevju, si je včeraj med vožnjo tržaškega brzovlaka št. 508 v tretjem voznom oddelku prerezal grlo. Rešilna družba ga je prepeljala v celovško bolnico.

PETROLEJSKI REZERVOARJI V PLAMENIH.

Eksplodizija v rezervoarju bencina.

Lvov, 21. marca. Iz Drohobyzca brzojavljajo: Sniči je počil ogromen rezervoar bencina; pokrov je zletel visoko v zrak. V rezervoarju je bilo 150 vagonov bencina. Kljub reševalnim delom, da da bi se požar omejil, sta se unela še dva rezervoarja, v katerih je bilo 150 vagonov bencina in 300 vagonov petroleja.

Vzrok požara.

Lvov, 22. marca. O vzroku požara si še niso povsem na jasnem. Ali je nekdo zažgal ali pa je iztekal plin. Preiskava je v tiru.

Požar omejen.

Drohobycz, 22. marca. Skoro po 12urnem delu so včeraj opoldne omejili ogenj. Škode je za četrto miliona kron, a je pokrita z zavarovalnino.

STAVKA RUDARJEV NA ČEŠKEM.

Nad 8000 stavkujočih.

Praga, 22. marca. V čeških premogovnikih stavka 8372 delavcev. V duhovskem okrožju počiva delo v 37 rovih. V karbiškem okrožju narašča stavka od ure do ure. Organizacija je proti stavki, ker se še nadaljuje pogajanja.

SPLOŠNA STAVKA ANGLEŠKIH RUDARJEV.

Nenadno poslabšanje položaja.

London, 22. marca. Konferenca rudarske organizacije je sprejela resolucijo, ki označuje slehrihi parlamentarističen sklep za nesprejemljiv, ako ne garantira pet šilingov minimalne dnevne plače za odraslega delavca izimši akor. delavce ter dva šilinga minimalne plače za mladavce nad 14 let. Nadalje je konferenca sklenila, da naj obsega zakon za letos plačilne tarife za vsako okrožje. Nadaljno študiranje zakonskega načrta so izročili izvrševalnemu odboru, pomnoženemu s članj parlamenta. Nato se je konferenca odgodila do petka. Ti sklepi so v nasprotju z Asquithovim zakonskim načrtom in se je vsled tega poravnava parlamentarnim potom zopet poslabšala.

Politična kriza.

London, 22. marca. Konservativci so se izrekli proti predlogi o minimalni mezdi. Nevarnost je, da se jim pridružio še Irči. V tem slučaju je padec kabineta neizogiben. Na čelo akcije se je postavil Balfour.

Velike posledice.

London, 22. marca. Vsled rudarske stavke je moralo ustaviti, oziroma omejiti obratovanje toliko podjetij, da znaša število delavcev, odpustili, okoli 918.000.

STAVKA NEMŠKIH RUDARJEV.

Konec stavke.

Essen, 22. marca. Rudarji ruhrskega okrožja se polagoma vračajo na delo. V Plauen so aretirali socialno-demokratskega poslanca Winklerja, a so ga takoj izpustili, ko se je izkazal.

IZ TURČIJE.

Protiv žurnalistom.

Carigrad, 22. marca. Veliko važnost prisojajo predvčeršnjemu sklepu ministrskega sveta, ki prepoveduje žurnalistom dostop na porto. Nadalje se je ministrski svet temeljito posvetoval o koncentriranju ruskega vojaštva in o italijanskih mirovnihih pogojih.

ITALIJANSKO - TURŠKA VOJNA.

Mirovna pogajanja.

Pariz, 22. marca. Tukajšnji merodajni krogi so mnenja, da je izključeno, da bi se katera koli velevlast odločila s silo vplivati na Turčijo, naj prizna aneksijo Tripolitanije in Cirenajke, ker bi s tem prekršila nevtralnost.

Italijanska pomorska akcija.

Pariz, 22. marca. Ker se je izjalovila posredovalna akcija velevlasti, sodijo tukajšnji krogi, da prične Italija s pomorsko akcijo proti katerikoli točki turške države. Mnenja so, da Italijani ne bodo bombardirali Dardanel, ampak da se lotijo turških otokov na Egejskem morju.

DINAMITNI ATENTAT PORTUGALSKIH MONARHISTOV.

50 mrtvih.

Lizbona, 21. marca. O dinamitni eksploziji v Oportu poročajo še: Vsled silne detonacije so se tri hiše popolnoma zrušile in pokopale pod svojimi razvalinami veliko število ljudi. Doslej so potegnili izpod razvalin 50 mrtvih. Dvajset oseb je težko poškodovanih. Boje se, da se število žrtev še zviša.

STRAŠNA RUDNIŠKA NEZGODA.

105 rudarjev mrtvih?

Mac Curtin, 22. marca. V premogovniku Mac Curtin se je zgodila velika rudniška eksplozija, ki je odrezala rudarjem povratek iz jame. Vlado izvedenci so že obupali, da bi rešili rudarje. Sodijo, da je prišlo 105 rudarjev ob življenje. Doslej sv spravili na dan štiri mrtva trupla, ki so bila tako sežgana, da jih niso mogli spoznati.

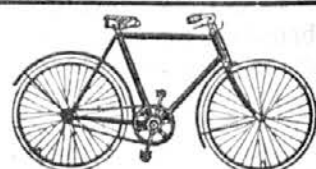
Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in salaga založba Zarje.
Taka Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo



šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Občno konzumno društvo v Zagorju

(vpisana zadruha z omejenim jamstvom)

naznanja svojim članom, da se bode vršil

izredni občni zbor

dne 31. marca 1912 ob pol 4. uri popoldan v dvorani gosp. Riharda Mihelčiča na Toplicah.

Dnevni red:

1. Preosnova združnih pravil § 80.
2. Okrožnica članov.
3. Volitev 9 nadzornikov in 4 namestnikov.
4. Slučajnosti.

Vstop je dovoljen samo članom, ki naj prinesejo s seboj članske knjige, da se z njimi izkažejo.

V Zagorju, dne 18. marca 1912.

Za nadzorništvo:

Anton Rupnik,
zapisnikar.

Ivan Wallend,
predsepnik.

Splošna delavska zveza, VZAJEMNOST

za Kranjsko

vabi na

III. redni letni

in objednem

ustanovni občni zbor,

ki se vrši

v nedeljo, dne 24. sušca 1912, ob pol 10. uri dopoldne 2. salonu gostilne »International« v Ljubljani, Resljeva c. 2 v

Dnevni red:

1. Volitev komisije za pregledovanje mandatov.
2. Poročila: a) načelnika, b) blagajnika, c) tajnika, d) nadzorstva.
3. Volitev zveznega načelstva in kontrolne komisije.
4. Sklepanje o pripravljenih predlogih.
5. Raznoterosti.

Glas in sedež na občnem zboru imajo v §§ 21 do 25 določene osebe.

Imena in naslove izvoljenih delegatov je vposlati zveznemu načelstvu najkasneje do 16. marca, do istega roka je tudi vposlati načelstvu vse samostojne predloge, ker bi sicer ne prišli na zveznemu zboru v razpravo.

Ljubljana, 22. februarja 1912.

Za zvezino načelstvo:

Jos. Petrič,
t. č. tajnik.

Dr. Jos. A. Tomšič,
t. č. predsednik.